

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2058

Vragen van de leden **Van der Staaij** (SGP), **Voordewind** (ChristenUnie) en **De Roon** (PVV) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht dat de VN een zwarte lijst gepubliceerd heeft van bedrijven die zakendoen in Israëlische nederzettingen* (ingezonden 14 februari 2020).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) en van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 6 maart 2020).

Vraag 1

Kent u het bericht «VN publiceert lijst van bedrijven met banden Israëlische nederzettingen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke redenen liggen ten grondslag aan het op dit moment en op deze wijze publiceren van een dergelijke lijst door de VN Mensenrechtenraad?

Antwoord 2

De VN Mensenrechtenraad heeft de Hoge Commissaris in 2016 opdracht gegeven een database in te stellen van bedrijven die actief zijn in Israëlische nederzettingen in de door Israël bezette gebieden. De Hoge Commissaris heeft na een proces van informatie verzamelen en hoor en wederhoor met bedrijven, besloten de lijst openbaar te maken conform deze opdracht.

Vraag 3

In hoeverre acht u deze redenen of argumenten valide?

Antwoord 3

Aangezien de Mensenrechtenraad de Hoge Commissaris de opdracht heeft gegeven de database te creëren, is het kabinet van mening dat deze uitgevoerd moet worden – zoals te doen gebruikelijk als er besluiten worden genomen in de Mensenrechtenraad. Zie ook de antwoorden op eerdere

¹ NOS, 12 februari 2020

Kamervragen hierover van het lid Karabulut d.d. 27 september 2019, met kenmerk 2019D37963.

Vraag 4

In hoeverre bent u het eens met het officiële narratief van de Raad dat het hier «geen juridisch oordeel over de activiteiten van de bedrijven» betreft?

Antwoord 4

Het kabinet heeft geen reden om er een andere kwalificatie aan te geven.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het hier minstens gaat om een sterke (internationaal-)politieke veroordeling en daarmee een bruikbaar handvat voor verdere initiatieven van de beweging voor Boycot, Desinvesteringen en Sancties (BDS-beweging)?

Antwoord 5

Het rapport van de Hoge Commissaris stelt nadrukkelijk dat geen juridische kwalificatie wordt gegeven aan de betrokkenheid van bedrijven bij specifieke activiteiten. De Hoge Commissaris geeft slechts invulling aan het verzoek van de Mensenrechtenraad om feitelijk vast te stellen of bedrijven betrokken zijn bij activiteiten die ten goede komen aan nederzettingen. Het rapport bevat geen oproep tot een boycot, sancties of andere maatregelen. Het valt niet uit te sluiten dat anderen deze lijst wel gaan gebruiken voor een dergelijke oproep. Het standpunt van het kabinet over BDS is uw Kamer bekend.

Vraag 6 en 7

Is het niet ongewenst een dergelijke lijst te maken gezien het feit dat het niet juridisch verboden is om zaken te doen in betwiste gebieden? In hoeverre vindt u het rechtvaardig en terecht dat deze lijst alleen het Israëliisch-Palestijnse vraagstuk betreft, en dat andere betwiste gebieden wederom ongemoeid worden gelaten?

Antwoord 6 en 7

De database was een van de onderdelen in een bredere resolutie over Israëliische nederzettingen waarin gesteld wordt dat deze in strijd zijn met het internationaal recht. Dat is in lijn met het standpunt van het kabinet en de EU. Nederland was, samen met de EU, tegelijkertijd geen voorstander van het instellen van de database, omdat het een voorbeeld is van de disproportionele aandacht voor Israël in VN-fora. Bovendien zijn Nederland en de EU van mening dat de primaire verantwoordelijkheid om bewustzijn van bedrijven over risico's van betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen te vergroten bij de lidstaten ligt. Om die redenen onthielden Nederland en de overige EU-lidstaten die destijds zitting hadden in de MRR zich in 2016 van stemming op de betreffende resolutie. Vanwege het bekende Nederlandse standpunt over nederzettingen ontmoedigt het kabinet al jaren economische relaties met bedrijven in Israëliische nederzettingen in bezet gebied. Bedrijfsactiviteiten die bijdragen aan het ontwikkelen of bestendigen van dergelijke nederzettingen in bezet gebied, beschouwt het kabinet dan ook als onwenselijk. Het is niet de eerste keer dat er in de VN-Mensenrechtenraad een lijst wordt gepresenteerd met bedrijven. Vorig jaar presenteerde de *Independent International Fact Finding Mission on Myanmar* ook een lijst met bedrijven, in een rapport over economische belangen van het Myanmarese leger.

Vraag 9 en 10

Deelt u de mening dat bedrijven die actief zijn in de Palestijnse gebieden een belangrijke bijdrage leveren aan economische vooruitgang, werkgelegenheid, en waardevolle intermenselijke contacten, en daarom alle steun verdienen? Deelt u de mening dat publicatie van de lijst daarom juist contraproductief is of kan zijn als het gaat om perspectieven op vrede en verzoening?

Antwoord 9 en 10

Nederzettingen zijn in strijd met het internationaal recht en een obstakel voor vrede. Uit onderzoek van de Wereldbank in 2017 kwam naar voren dat opheffen van Israëlische restricties op de Westelijke Jordaanoever voor een economische groei van ongeveer 33% kan zorgen in 2025. Het kabinet is daarom niet van mening dat de nederzettingen en bedrijven die daar actief zijn een positieve bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling of verzoening.

Vraag 11

Beaamt u dat publicatie van deze lijst door de VN-Mensenrechtenraad, waar Nederland momenteel ook lid van is, in strijd is met het kabinetsstandpunt dat Nederland geen boycots tegen Israël steunt?

Antwoord 11

Nee. Publiceren van feitelijke informatie is geen oproep tot een boycot.

Vraag 8 en 12

Wat zijn volgens u de (potentieel) negatieve effecten van publicatie van deze lijst voor de betreffende bedrijven, zoals Booking.com, bijvoorbeeld als het gaat om het in een kwaad daglicht stellen van deze bedrijven? Wilt u in VN-verband op ferme wijze afstand nemen van publicatie van deze lijst, en zich inzetten voor zuivering van de goede naam en faam van de betreffende ondernemingen?

Antwoord 8 en 12

Bedrijven hebben een eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. Het kabinet verwacht dan ook van alle Nederlandse bedrijven dat zij internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen door invulling te geven aan internationale normen zoals die zijn neergelegd in de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen), waar de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* onderdeel van uitmaken. Het is vervolgens aan Nederlandse bedrijven zelf om te bepalen welke activiteiten zij ontplooiën en met welke partners zij samenwerken. Het kabinet verwacht van Nederlandse bedrijven dat zij in kaart brengen hoe zij via hun bedrijfsactiviteiten en hun ketenpartners verbonden zijn met risico's op mensenrechtenschendingen en deze risico's aanpakken en voorkomen. Hierover moeten bedrijven tot een afgewogen besluit komen waarover zij bereid zijn publiekelijk verantwoording af te leggen.

Het kabinet gaat niet speculeren over de mogelijke effecten van de lijst. Zie voorts het antwoord op vraag 3.

Vraag 13

Zet u zich er daarbij voor in dat deze publicatie niet kan leiden tot resoluties van de VN-Veiligheidsraad?

Antwoord 13

Het kabinet is niet bekend met initiatieven of voornemens om deze kwestie te verwerken in een resolutie bij de Veiligheidsraad.

Vraag 14

Wilt u genoemde zorgen over de publicatie van deze lijst delen tijdens de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 17 februari, en hierover in het bijzonder het gesprek aangaan met EU-lidstaten die eveneens lid zijn van de VN-Mensenrechtenraad?

Antwoord 14

Het kabinet overlegt met de Europese partners over de gezamenlijke inzet in het Midden-Oosten Vredesproces en de gezamenlijke inzet in de VN-Mensenrechtenraad. Daarbij komt ook het rapport met daarin de lijst van bedrijven actief in Israëlische nederzettingen aan de orde.

Vraag 15

Bent u bereid u des te meer in te zetten voor het materieel schrappen van agendapunt 7 van de agenda van de VN-Mensenrechtenraad?

Antwoord 15

De Nederlandse inzet is gericht op het tegengaan van disproportionele aandacht voor Israël in de VN, conform de motie Van der Staaij.

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid De Roon (PVV), ingezonden 14 februari 2020 (vraagnummer 2020Z02992).